

מסורת הש"ס

(א) [לפני ג:] ויבין...
(ב) [לפני ח:] ויבין...
(ג) [לפני ט:] ויבין...
(ד) [לפני י:] ויבין...
(ה) [לפני יא:] ויבין...
(ו) [לפני יב:] ויבין...
(ז) [לפני יג:] ויבין...
(ח) [לפני יד:] ויבין...
(ט) [לפני טו:] ויבין...

מוסף רש"י

לאוכליו
לאוכליו כשר. ומקמת
אליבן לא פסלי (קמ"ו)
...
...

רבינו הגאון

תיש הפסח ששחטו שלא
לשמו ככל והלך חוק שלא
לשמו או לשמו ושלא
לשמו כי הרי דמי אי
נימא בעבודה אחת כדקני'
למה לי עד החשבון שלא
לשמו כבולוהו מקמייתא
איפסל ליה לרביי הכל
אלא לאו קניי הפסח
ששחטו שלא לשמו או
ששחטו לשמו וקבל דמי
שלא לשמו או שחטו וקבל
דמי לשמו כו' דהוה ליה
שתי עבודות אחת לשמו
ואחת שלא לשמו. אי
הכי אימא סיפא או לשמו
ושלא לשמו ה"ד אי נימא
בשתי עבודות הריי רישא
למה לי לפתני ליה תרי
וימני. אלא לאו בעבודה
אחת שחטו לשם פסח
ולשם שלמים וממניי רבי
יוסי דאמר אף כי בגמר
דבריו אדם תפסו לסיכך
מן לשמו כבילה וכן
כבילה וכן בוריקה. סיפא
כגון דאמר בשחטתה הריי
שוונו לשם פסח לרוק
דמי שלמים. שון ארבע
דמי שלמים. ושפיעני
מינה דמחשבין מעבודה
למעבודה והיינו בעיא דרב
פסא או איפטיט. מ"ש או
שלא לשמו ולשמו פסול
היא מאי אי אמרת מתני'
בשתי עבודות היא מוחשבת
באחת שלא לשמו ובאחרת
לשמו. היינו רישא דרישא
ודא תחלת השחטו
דאמרין דרביי הכל
פסול. אי דקניי בעבודה
ומחשבת בעבודה אחת
היינו רישא. אלא לעולם
בעבודה אחת. ומדרישא
שלא לשמו בעבודה אחת.
כך רישא לשמו ושלא
לשמו בעבודה אחת וביעיא
דרב פסא קיימא. ודחינן
לא לעולם בשתי עבודות
ובדין הוא כו'. מ"ש
לאוכליו שלא לאוכליו
ושלא למנוי לעולם וכו'.
תיש שחטו לאוכליו ושלא
לאוכליו וכו' כשר הוי
דמי אי נימא בשתי עבודות
כגון שחטו לאוכליו ורוק
דמי לשמו שלא לאוכליו
שחטו דחשיב בוריקה
ולסיכך הוא כשר דאין
מחשבת אוכלין בוריקה
דחנן ומנוי ובושפין את
זריקת עי שישתה כו'.
ואריקמנא מחליקת לישך
אבל לימנתי דרביי הכל
עד שישחטו שני מוכסח
בפשות תבוס על השה
הודיר לשחטו על הימנין
בו אח אלו שחטו לאוכליו
ושלא לאוכליו פסול. והא
קיימא כל הויא דחשיבא
פסולין לכשרין כשר.

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

ד.

עין משפט
נר מצוה

מ"ד א מ"ה פסק ט"ו
מהלכות
מקדשין הלכה ב' :
י"ב ב מ"ה ט"ז הלכה י'

או דילמא כשפי עבודות פנן. אחת חישב לשמו וכשניה שלא לשמו והכא ליכא למימר תפוס לשון ראשון שהרי ארבעתן העבודות חשובות זו כח ליפסול את הזבח נגחת מהן ואפילו לרבי מאיר מיפסיל: ומהדר בגמרא אפ"ה. מהני לישני דפיפא דמתניתין קיימא כך בעיא: אי נימא אשלא לשמו.

נרשע והדר לשמו הא בין לר' מאיר בין לר' יוסי אפילו לשמו אחת מיפסיל לר' מאיר דהא אמר תפוס לשון ראשון לרבי יוסי נמי מיפסיל דהא ר' יוסי אף בגמר אית ליה כלומר תחלת דבריו של אדם וסופן ככולן דעמו נתפסות וכולן מתקיימין: **אלשמו ושלא לשמו.** דאי בעבודה אחת נמי פסיל ליה ממניי' מו לא מיתוקמא כרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון ושלא לחרון לא חיל: **אי נימא דקדשני.** שחט וקבל והלך חוק כגון שלא לשמו ולא או קאמר למה לי כבולוהו הא כבולוהו ק"ל כצנח: **לשחטו ופסל קמייתא** [א:] דהזבח נפסיל: **בעולם.** סיפא נמי דקמניי משחטת חלה לשמו בשתי עבודות. ודקשיא לך היינו רישא לא תיקשי רישא דכי שחט חישב זה לשמו וכשזרק חישב זה שלא לשמו וסיפא מיירי דנשעת בשחטה חלה ממחשבות חלה על השחיטה לשמו ומדא על הוריקה של לשמו: **דאמר רבינו שחט לשמו.** למימר תפוס לשון ראשון דהא אעבודה אחריית קאי לשון שני וקא משמע לן ממניי' דמחשבין מעבודה לעבודה כלומר דמחשב נשעת עבודה זו על חזרתה לעשותה נחשבת פסול נפסל ומד ואפילו לא עשה השחיטה נחשבת פסול כמו שחטתה: והיינו בעיא דרב פסא. דאמר מחשבין מעבודה לעבודה נשחטו לשון ארבע דמי שלמים. ושפיעני מינה דמחשבין מעבודה לעבודה והיינו בעיא דרב פסא או איפטיט. מ"ש או שלא לשמו ולשמו פסול היא מאי אי אמרת מתני' בשתי עבודות היא מוחשבת באחת שלא לשמו ובאחרת לשמו. היינו רישא דרישא ותחלת השחטו דאמרין דרביי הכל פסול. אי דקניי בעבודה ומחשבת בעבודה אחת היינו רישא. אלא לעולם בעבודה אחת. ומדרישא שלא לשמו בעבודה אחת. כך רישא לשמו ושלא לשמו בעבודה אחת וביעיא דרב פסא קיימא. ודחינן לא לעולם בשתי עבודות ובדין הוא כו'. מ"ש לאוכליו שלא לאוכליו ושלא למנוי לעולם וכו'. תיש שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' כשר הוי דמי אי נימא בשתי עבודות כגון שחטו לאוכליו ורוק דמי לשמו שלא לאוכליו שחטו דחשיב בוריקה ולסיכך הוא כשר דאין מחשבת אוכלין בוריקה דחנן ומנוי ובושפין את זריקת עי שישתה כו'. ואריקמנא מחליקת לישך אבל לימנתי דרביי הכל עד שישחטו שני מוכסח בפשות תבוס על השה הודיר לשחטו על הימנין בו אח אלו שחטו לאוכליו ושלא לאוכליו פסול. והא קיימא כל הויא דחשיבא פסולין לכשרין כשר.

אבל בשתי עבודות אפי' ר' מאיר מודה. וא"ת והיכי מיתוקמא ממניי' כרי מאיר הא קמניי סיפא לעומתם ולטוהריס כשר ואמאי נימא תפוס לשון ראשון ובעבודה אחת מיירי דאין מחשבת טמאים אלא בשחיטה וי"ל דמתני' מיירי כגון דקיימין קמייהו טמאים וטוהריס ואמר הריני שוחט ולא דבעניי אמר לא משכחת מקמת עולה ללא פסלה לר' מאיר אליבא דרבנן דאמר אינה לשחיטה אלא לנסוק: **אי בשתי עבודות היינו רישא.** וא"ת ולימא דרישא איירי כששחט סממא ולכך כשזרק שלא לשמו אמר הויא סופו על תחלתו אבל אם אמר כהדיא הריני שוחט לשמו היא' ללא עקר שלא לשמו אפי' בשתי עבודות להכי איתרקיך סיפא וי"ל דכשרא הוא דכשתי עבודות אינו מועיל מפרש יותר מסתם:

והיינו בעיא דרב פסא. דקניי רב פסא ולא נקט ר' יוחנן דאמר התם כהדיא מחשבין מעבודה לעבודה ונראה לרבינ' דגר' לעיל דמי רב פסא בעבודה אחת מן ומנוי היינו בעיא דרב פסא פי' שפיר מיתוקמא בעיא דרב פסא שאינו יכול לפסטי' מן המשהו כן מלא רבי כספר יצן וכן גר"ח ורשב"ח מפרש והיינו בעיא דרב פסא מה ששאל בעבודה אחת מן או בשתי עבודות האן שתי עבודות היינו כגון שוחט לשמו על מנת לרוק שלא לשמו:

שלא ששמו וששמו מיבעיא. וא"ת כי נמי אמרי' בעבודה אחת מיקשי ליה הכי השתא לשמו ושלא לשמו פסול שלא לשמו ולשמו מנעיא דאפי' ר' מאיר דפליג בלשמו ושלא לשמו בשאל לשמו ולשמו מודה דלכ"ע תפוס לשון ראשון וי"ל דאי בעבודה אחת מיירי קא משמע לן כמו שפירש בקובי' ללא אוכלין חבר לשון אחרון [דוקא] לאפקוקי מנן נסך דאית ליה כפרק בית כור (ד' קה). תפוס לשון אחרון לגמרי לבטל הראשון וכו' מפרש דבעבודה אחת אחי שפיר דמיני שלא לשמו ולשמו אגב לשמו ושלא לשמו כיון דשתיים בעבודה אחת אבל בשתי עבודות דרישא הפסול בוריקה וסיפא הפסול בשחיטה לא דמו אהדדי ולמי ליה למתניי' אגב רישא: **שחטו שלא** אאוב"ז. פי' רש"י לחולה ולקוק ואין מגיין עליו אלא הן וקשה אם כן מאי איריא שלא לאוכליו אפי' סתם נמי פסול כיון שאין לו אוכלין וגרסא דמיירי דיש נמי מגייה אחרים:

אלימא בב' עבודות בעצמא דחשיב בוריקה. נראה לר"י דהכא איירי אליבא דרבנן דאמר לקמן (ד' סא:) שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים כשר דלרב חסדא דאמר פסול לא מני מיירי בשתי עבודות מיהו לקמן משמע נמסקנא דאף לרבה פסול:

מכאן (שמות יב) הראוי לחלוט: **שלא למנויו.** ימנו עלי חזרוהו וז שחטו לשם חזרה אחרת: **לערלים.** ישראל שמתו מחמת מילה וכן פסולין מלאכול פסח דכתיב כל ערל לא יאכל בו (שם): **טמאים.** נמי אסורים בקדשים ובכרת הן על ארצותן: **הכא פשיטא בעבודה אחת קאי.** דהא חדא מחשבה הוא דליכא: **רישא נמי בעבודה אחת.** כלומר אפילו בעבודה אחת ודלא כר' מאיר: **מידי איריא.** וכי ראייה היא זו: **סיפא.** דנחשבת אחת מיירי ליכא לאוקומה אלא בעבודה אחת: **רישא.** דמיירי בשתי מחשבות איכא לאוקומא אי אף בעבודה אחת ודלא כר' מאיר: **אי כשפי עבודות.** ולא בעבודה אחת ור' מאיר: **לאוכליו ושלא לאוכליו.** דמפרש אולי: **היכי דמי אי נימא כשפי עבודות.** שחטו לאוכליו ע"מ לרוק שלא לאוכליו ואשמעי' דכשר: **ועצמא מאי משום דאין מחשבת אוכלין.** אין מחשבת פסול האוכלין כגון חולה וקן פוסלת בוריקה דשחיטה הוא דכתיבי אוכלין לפי אכלו תבוסו (שם) והיינו משום דמתכוננא' ושחטו יוכוס: **ה"ג בעבודה אחת כגון בשחיטה דמהני** כה מחשבת אוכלין פסול. ואפי' כה"ג דאמר לאוכליו ושלא לאוכליו: והא קיימא לן. לקמן (ד' סא:): **מקמת אוכלין.** כגון הלא דעמנו בו ראוין לאכול ושחטו לשם כולן כשר דהא כולה שחיטה נמי משום אוכלין נריכה דאי אפשר לבית כשר בלא שחיטה. ולקמן [בנ:] מפרש מאי שאז דלשמו ושלא לשמו פסול ולאוכליו ושלא לאוכליו אלא